

окремі частини, так і цілісне заняття взагалі, при цьому практикуватися не тільки на студентах своєї спеціальності, а й удосконалювати цей досвід на групах інших непрофільних спеціальностей.

Такий підхід, на нашу думку, відразу підвищить рівень професіоналізму і спрямує розвиток майбутніх фахівців у необхідне русло – на практичне застосування здобутих знань.

Подальші дослідження будуть спрямовані на поліпшення та вдосконалення педагогічної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, необхідні в їх професійній діяльності.

Література

1. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: для пед. спец. высш. учеб. заведений / О.А. Абдуллина. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Просвещение, 1990. – 141 с.
2. Ареф'єва Л.П. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах сучасної парадигми освіти / Л.П. Ареф'єва // Науково-педагогічні проблеми фізичної культури, фізична культура і спорт. – 2011. – Вип. 10. – С. 19–23.
3. Бордовская. Н.В. Педагогика: учебник для вузов / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб.: Питер, 2000. – 304 с.
4. Ефремова Т.Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный / Т.Ф. Ефремова. – М.: Русский язык, 2000.
5. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – [4-е изд., доп.]. – М.: РАН. Институт русского языка им. В.В. Виноградова, 1999.
6. Энциклопедия современного учителя. – М.: Астрель: Олимп: АСТ, 2000. – 336 с.

ДЯЧЕНКО М.Д.

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЖУРНАЛІСТА КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТА

Життя сьогодні висуває нові вимоги до підготовки фахівців, які не лише функціонально готові до професійної діяльності, а й здатні до творчого планетарного мислення. Наразі гостро постає потреба в інтелектуально ініціативних, духовно вільних і культурних особистостях, оригінальних мислителів зі свіжими, неординарними підходами до актуальних проблем сьогодення.

Суспільство потребує конкурентоспроможних творчих представників ЗМІ, оскільки “наростають творчі вимоги до журналістів” [14, с. 234], а сучасний рівень суспільно-економічного розвитку України вимагає від них не лише мобільності, комунікабельності, оперативності, а й уміння творчо реагувати на зміни в усіх сферах життя.

Актуальність порушеної у статті проблеми підкреслюється соціальною потребою у творчих журналістах та удосконаленням системи розвитку творчої активності студента-журналіста у процесі професійного навчання, що визначило тему статті, а її метою стало висвітлення наукових поглядів

на процес творчості, теоретичне обґрунтування питання розвитку творчої активності студента як одного з факторів формування творчої особистості та визначення взаємозв'язку між розвитком творчої активності майбутнього журналіста і його професійною самосвідомістю.

Проблема творчості стала предметом дослідження багатьох учених: М. Бахтіна, В. Біблер, Д. Богоявленської, Г. Буша, Т. Волобуєвої, Дж. Гілфорда, Б. Кедрова, О. Лука, І. Манохи, В. Моляко, Я. Пономарьова, А. Пуанкаре, В. Роменця, З. Сіверс, В. Степуна, В. Століна, Е. Торранса, А. Шумиліна та ін.

Розкриттю педагогічних і психолого-педагогічних аспектів творчого розвитку та самореалізації особистості присвячені наукові розвідки Б. Ананьєва, В. Андреева, Р. Брушлинського, Л. Дроздікової, В. Загвязинського, А. Маслоу, М. Махмутова, В. Моляко, В. Риндак, Ю. Сенько, С. Сисоєвої, М. Скаткіна, Т. Сущенко, В. Татенка, Т. Шамової, Н. Яковлевої.

Специфіку журналістської творчості досліджували В. Здоровега, О. Дорошук, М. Кім, І. Михайлин, О. Нерух, В. Олешко, О. Самарцев, Л. Світич, Ю. Шаповал, проте ще недостатньо уваги приділяється дослідженню творчої активності майбутнього журналіста, яка сприяє розвитку його творчої особистості та підготовки до реалізації ним свого духовно-творчого потенціалу.

Творчість трактують по-різному: як фундаментальну властивість людини – створення нового, вищий рівень пізнання та пристосування людини до навколишнього середовища [15, с. 5], як чинник і передумову свободи людини [3, с. 142], процес людської діяльності, результатом якої є створення якісно нових матеріальних та духовних цінностей, і яка оцінюється за своєю соціальною значущістю, новизною, оригінальністю, неповторністю, унікальністю. Це – вища форма активності та самостійності діяльності людини, це – мислення, хоча термін “діяльність” тут, мабуть, використовується для позначення зовнішньої активності суб'єкта творчості, оскільки мислення – це внутрішня активність, яка до того ж може входити в діяльність [17, с. 90].

Питання творчої активності студентів і роль творчості в їх професійно-творчому саморозвитку під час навчально-виховного процесу вивчали В. Андреев, Д. Богоявленська, Г. Горченко, А. Деркач, В. Зазикін, І. Зайцева, П. Кравчук, О. Лук, Л. Макарова, Л. Мільто, В. Мухіна, О. Пехота, Я. Пономарьов, Ю. Фокін, В. Фрицюк, І. Ширшова та ін.

Психологічне обґрунтування творчої активності знаходимо в працях Б. Ананьєва, О. Бодальова, У. Джемса, О. Ковальова, Г. Костюка, Ж. Піаже, С. Рубінштейна та ін.

Такі дослідники, як Л. Виготський, С. Гончаренко, Ю. Кулюткін, Р. Лазарєв, В. Лозова, Н. Палеха, Н. Половнікова, С. Сисоєва, В. Сухомлинський, Т. Шамова, Г. Щукіна, творчу активність вважають визначальною якістю творчої особистості; це, на їх думку, – інтегративна характеристика, в якій, з одного боку, відображені нові глибокі утворення в структу-

рі особистості (творчі потреби, мотиви, вимоги), а з іншого – знаходять своє вираження якісні зміни в її діяльності.

У дослідженнях Г. Костюка вказано на провідну роль “саморуку”, спонтанної творчої активності у формуванні та самотворенні особистості, розкрито механізми саморозвитку та саморегуляції (як самооцінка, образ “Я”).

На зв’язку між творчістю та саморозвитком особистості наголошували К. Абульханова-Славська, А. Асмолов, Ф. Баррон, Г. Батищев, М. Бердяєв, В. Біблер, В. Дружинін, А. Маслоу, І. Маноха, А. Меренков, Я. Пономарьов, Л. Попов, К. Роджерс, Н. Роджерс, З. Сіверс, Т. Титаренко, М. Ярошевський.

Проблему самосвідомості вивчали багато вітчизняних і зарубіжних психологів (А. Деркач, Е. Зеєр, Є. Климов, А. Маркова, Л. Мітіна, Ю. Поваренков та ін.). Методологічні аспекти формування самосвідомості як частини загальної проблеми розвитку особистості розглядали Б. Ананьєв, Л. Божович, Л. Виготський, І. Кон, О. Леонтєв, В. Мухіна, С. Рубінштейн, О. Спіркін, І. Чеснокова, Є. Шорохова; на взаємозв’язок процесів самопізнання та пізнання вказували О. Бодальов, Р. Максимова, Г. Розен; особливості самооцінки та її зв’язку з оцінками оточуючих розглядали Н. Анкудінова, А. Ліпкіна, В. Магун, Є. Савонько, В. Сафін; закономірностям розвитку професійної самосвідомості присвячені наукові розвідки В. Козієва, Ю. Кулюткіна, Г. Метельського та ін.

Значний внесок у розробку питання зробили Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Леонтєв, С. Рубінштейн, П. Чамата, І. Чеснокова, які вважали самосвідомість однією з внутрішніх умов розвитку особистості. Генезис самосвідомості впродовж різних вікових періодів досліджували Л. Божович, М. Боришевський, Д. Ельконін, І. Кон, В. Лісовський, Л. Подоляк. Прихильниками принципу єдності свідомості й діяльності особистості є О. Здравомислов, В. Мясичев, В. Тугаринов, О. Дробницький, М. Каган, В. Ядов та ін.

Тлумачення терміна “самосвідомість”, яке подано в “Енциклопедії освіти”, розкриває його значення як усвідомлення індивідом себе як автора і творця власних дій, суб’єкта життєтворчості з неповторними фізичними та духовними якостями, потребами та здібностями, носія інтелекту, почуттів і волі, виразника національної, професійної та групової належності в системі суспільних відносин.

На думку російської дослідниці, психолога Ю. Гіппенрейтер, “пошук сенсу життя є однією з найважливіших функцій самосвідомості, що зумовлюють повноцінну реалізацію особистості” [5, с. 319].

Аналіз досліджень учених дає змогу стверджувати, що невід’ємною складовою професійного самовизначення майбутнього журналіста є його професійна самосвідомість: усвідомлення особистістю себе як суб’єкта майбутньої професійної діяльності; усвідомлення соціальної ролі журналіста в планетарному масштабі; усвідомлення власних уподобань, нахилів,

здібностей, рівня своєї готовності до виконання журналістських функцій; об'єктивна самооцінка.

Як зазначає сучасний журналістикознавець О. Кузнецова, “висока моральна свідомість журналіста повинна визначати його діяльність” [8]. Майбутній журналіст повинен глибоко усвідомлювати, що журналістика – це не тільки професія, а й спосіб життя і що бути журналістом – означає бути машиністом машини часу, яка робить мільйон обертів щосекунди (К. Паустовський), адже за словами словацького письменника Ж. Петана, “про світле майбутнє піклуються політики, про світле минуле – історики, про світлу сучасність – журналісти”.

Соціально-економічно-політичне реформування України кардинально змінило філософію журналістської освіти. Нова стратегія надає майбутньому журналісту можливість самостійно формувати свої власні філософські й політичні позиції, свої погляди на різні суспільні процеси.

Професійна самосвідомість, на думку А. Маркової [9], є динамічним утворенням, яке постійно розвивається та розширюється. У професійній самосвідомості майбутнього журналіста формується певний збірний образ професіоналізму, що відповідає викликам часу, професіоналізм журналіста опосередкований соціальними чинниками та журналістською свідомістю.

Професійна самосвідомість виражається в єдності успішності навчально-професійної та трудової діяльності із внутрішньою задоволеністю обраним шляхом та готовністю до входження у професійне середовище, яка передбачає формування професійних якостей особистості й ціннісних орієнтацій, що характеризують обрану професію та без яких успішне професійне становлення неможливе [6].

Як стверджує О. Жирун, для формування будь-якої іншої структури особистості, для професійної самосвідомості існують свої сензитивні періоди, першим з яких є час навчання у вищому навчальному закладі. Саме в цей час майбутній фахівець засвоює й здобуває необхідні знання й уміння, що дають можливість усвідомлювати свою деяку приналежність до професійного співтовариства [7].

За визначенням, запропонованим у “Сучасному словнику літератури і журналістики”, журналіст – це “представник творчої професії, у функціональні обов'язки якого входить збирання, обробка і поширення інформації через канали масової комунікації” [4, с. 205]. Як стверджують М. Гетьманець та І. Михайлин, професія журналіста надає людині широкі можливості самореалізуватися; “містить у собі елементи цілого ряду привабливих творчих професій, які самі по собі самодостатні й цікаві: письменника, режисера, актора, педагога, менеджера і навіть лікаря й психолога” [4, с. 205].

На основі професійної самосвідомості, а так само на основі активного самопізнання студента, розвиваються професійно важливі особистісні якості, які й забезпечують розвиток і формування психологічної готовності до професійної діяльності [7] через реалізацію його творчого потенціалу.

Згідно з тлумаченням, яке пропонується в найновішому культурологічному словнику, творчий потенціал – “це інтегральна категорія людини,

ядро її сутнісних сил, які виражають міру активності індивіда в процесі його самореалізації. Джерелом творчої активності людини є інформаційно-енергетичний обмін” [11, с. 318].

Творча активність виявляється в професійній діяльності, творчому пошуку, вмінні приймати ефективні та нестандартні рішення, прямо пов’язаній з рівнем професіоналізму особистості. Завдання і викладача, і самого студента, на нашу думку, – розкрити й розвивати творчі здібності майбутнього журналіста.

Робота над гнучкістю мислення, перехід від особистісного творчого мислення до планетарного є ознакою творчої активності майбутнього журналіста, “мислення – це завжди пошуки й відкриття істотно нового” [2, с. 99]. “Мислять не люди як такі, і не ізольовані індивіди здійснюють процес мислення, – писав психолог К. Манхейм, – мислять люди в певних групах, які розробили специфічний стиль мислення в ході нескінченного ряду реакцій на типові ситуації, що характеризують загальну для них позицію” [5, с. 8–9].

Розвиток творчого мислення студентів, ефективне використання навчального часу, підвищення рівня знань і вмінь, оволодіння основним арсеналом дослідної роботи, отримання студентом результатів певною мірою через самостійну діяльність, набуття ним власного досвіду, професійних навичок є основними складовими розвитку творчого потенціалу особистості [15, с. 24]. Вчені Г. Балл, А. Фурман, В. Моляко, А. Коваленко головним методом отримання даних про творче мислення вважають процес розв’язання творчого (проблемного) завдання, який можна розглядати як модель творчої діяльності.

Журналістське творче мислення, на думку Р. Бухарцева, “психологічно орієнтоване на пошук яскравих зіставлених обставин, асоціативне зближення яких виражає сутність тієї чи іншої життєвої ситуації й надає словесному вираженню думки високий ступінь загостреності, рельєфності, виразності, стимулюючи процес журналістської творчості в цілому” [2, с. 90].

За словами В. Олешка, “журналіст, який володіє даром слова, утілює загальне прагнення виразити свій світ і себе, і в цьому він підкоряється природному імпульсу людської натури, а водночас стає виразником тих людей, хто не уміє й не може висловитися. У такої людини схильність до самовираження набуває особливої сили, здається, що вона є необхідним додатком до її життя і ніби посилює його. Прагнення увічнити явище в якусь мить може бути увінчане небувалим творчим тріумфом” [12, с. 106].

Активність є формою вираження потреб особистості, її характеристикою як суб’єкта життєдіяльності. Вона сприяє злиттю індивіда із соціумом (ідентифікація) і виділенню, збереженню свого “Я” (автономізація), тобто є способом формування, розвитку особистості та подолання зустрічних детермінантів (причин) у процесі її становлення. Це досягається завдяки оптимальному використанню природних здібностей і можливостей ін-

дивіда, знаходженню оптимально-індивідуального темпу життя, своєчасному включенню особистості в соціальні процеси тощо [13].

Поняття “творча активність майбутнього журналіста” включає як синтез оперативності в оцінюванні ситуації та збиранні інформації, так і здатність до інтерпретації, до творчого підходу у вирішенні навчальних і професійних завдань, лідерство думок і поглядів. Прагнення майбутнього журналіста бути лідером у групі ровесників можна розглядати як виявлення лідерських рис журналіста, на що звертав увагу журналістикознавець І. Дзялошинський у книзі “Журналіст в посттоталитарну епоху”.

Для розвитку творчої активності студентів необхідно організувати їх навчальну діяльність з орієнтацією на самонавчання, на самостійне отримання нової інформації. Самонавчання як складова саморозвитку особистості й творча активність діалектично взаємозалежні: виявляючи активність і застосовуючи зусилля, людина навчає себе з участю інших людей.

У педагогіці самонавчання – це глибоко усвідомлена творча діяльність з оволодіння способами пізнавальної, комунікативної й інших видів діяльності, набуття на цій базі необхідних знань, навичок і вмій, формування рис, які забезпечують саморозвиток особистості.

Процес самонавчання сприяє формуванню самостійності майбутнього журналіста. Передумовою високого рівня самонавчання та творчої активності студентів є комплексна організація самостійної творчої пізнавальної діяльності, їх саморозвитку дасть змогу підвищити рівень такою мірою, яка забезпечить їхнє подальше професійне й особистісне зростання.

В основі самоосвіти лежить процес самонавчання, що забезпечує не тільки оволодіння способами набуття необхідних знань, а й формування самостійності як професійно значущої риси особистості. Тому одним з найважливіших завдань вищої школи сьогодні стає формування готовності майбутніх фахівців до самонавчання та прояву творчої активності.

Самонавчання – це концентрація пізнавальних, організаційних і регулятивних дій, що розуміється як спосіб набуття нових знань і соціальної орієнтації, як риса інтелектуального розвитку. У самонавчанні відбувається розвиток компонентів творчої активності, яка є і причиною, і результатом самонавчальної діяльності, оскільки самонавчання як один із проявів творчої активності – інтегративної риси особистості – це єдиний процес, в основі якого лежать самостійність як базова риса особистості й домінування пізнавальної мотивації.

Творчий саморозвиток – це процес безперервного самотворення та самовдосконалення творчих рис особистості, що допомагає їй піднятися на вищий рівень і зуміти компетентно вирішувати життєво необхідні творчі завдання та проблеми.

Самовдосконалення завжди пов’язується з усвідомленням необхідності успішно працювати на користь суспільства. “А останнє потребує вироблення проекту щодо розвитку творчого потенціалу, чіткого визначення й усвідомлення цілей самовдосконалення” [16, с. 52].

Для розвитку творчої активності майбутніх журналістів, за нашим переконанням, необхідно створювати педагогічні умови, що сприяють розвитку особистості студента та підвищенню рівня його творчої активності як одного з показників його особистісного творчого зростання.

Створення педагогічно комфортного журналістського середовища, розвиток самоврядування науково-педагогічних і студентських колективів є передумовами для розвитку творчої активності студентів і викладачів, що, у свою чергу, вимагає посилення особистої відповідальності кожного викладача за виховання творчої особистості.

Формування творчих майбутніх журналістів здатних повноцінно використовувати власний творчий потенціал наразі є актуальною проблемою, яка потребує серйозного підходу та чіткої координації спільної діяльності всіх учасників навчального процесу.

Для набуття досвіду творчого пошуку слід організовувати творчий пошук шляхів розв'язання проблеми. Для формування творчого досвіду необхідно конструювати спеціальні педагогічні ситуації, що створюють умови для творчого вирішення, адже навчання творчості відбувається головним чином на проблемах, уже вирішених суспільством.

Умовами розвитку творчої активності є й домінування активного пізнавального інтересу в мотиваційній структурі особистості, творчий характер навчально-пізнавальної діяльності. Перша умова виконується, якщо зусилля педагога спрямовані на розвиток внутрішніх мотивів пізнавальної діяльності, які активізують розумові здібності, стимулюють вихід за межі поставленого завдання.

Друга ж умова забезпечується спрямованістю учасників процесу навчання на творчість. Тоді обов'язкові репродуктивні дії є частиною власне творчого процесу, який у навчанні розуміється не тільки як освоєння механізмів діяльності, а й як процес формування необхідних для творчості особистісних рис.

Реалізації вищезгаданих умов може сприяти відкриття творчих лабораторій, експериментальних майданчиків, розробка системи нестандартних методів навчання, зокрема ділових ігор, під час яких кожен студент-журналіст міг би розвивати власний творчий потенціал, формувати свою творчу індивідуальність, саморозвиватися та самовдосконалюватися, що особливо важливо для майбутньої професійної діяльності в журналістиці.

Критеріями творчої активності студентів-журналістів може бути розумова, професійна і соціальна активність. Під розумовою активністю журналіста мається на увазі швидкість в аналізі інформації, оперативність в інтерпретації інформації та інші якості, пов'язані з інтелектуальною працею журналіста в процесі підготовки інформаційного продукту. Під професійною активністю можна розуміти прагнення журналіста виконувати свої професійні обов'язки в поширенні інформаційного продукту; під соціальною активністю – риси лідерства, ініціативності в журналістському середовищі та співтоваристві.

Схильність до самовираження в майбутнього журналіста “набуває особливої сили, здається, що вона є необхідним додатком до його життя і ніби посилює його” [12, с. 106].

Отже, розвиток творчої особистості майбутнього журналіста тісно пов’язаний з урахуванням критеріїв її актуалізації, серед яких – творча активність, творчий саморозвиток, самоорганізація творчої самостійності, розширення самосвідомості, прагнення до самовиявлення, самоствердження, самовдосконалення, що здатні стимулювати й регулювати творчу діяльність майбутнього фахівця.

У процесі професійної підготовки студентів значна роль належить формуванню усвідомленої готовності до постійного саморозвитку, творчої самореалізації та професійного самовдосконалення в умовах особливого журналістського середовища, максимально наближеного до виробничо-професійного.

Ефективність діяльності майбутнього журналіста значною мірою визначатиметься не тільки рівнем його професійного вміння, а й ступенем професійної свідомості й самосвідомості особистості, ставленням до своєї професії, адже успішна діяльність журналіста залежить і від того, наскільки журналіст сам усвідомлює себе журналістом.

Незважаючи на те, що сьогодні інформаційні технології пронизують усі сфери суспільного життя, журналістика все таки повинна залишатися творчою професією, бо, за словами українського журналістикознавця І. Михайлина, «поки спеціальність “журналістика” не буде визнана творчою професією, очікувати на істотні зрушення в журналістській освіті марно» [10, с. 7]. Ось чому необхідний і творчий підхід до професійної підготовки журналістів, до розвитку їх професійно-творчої активності ще у студентські роки.

Професійна самосвідомість майбутнього журналіста, в якій формується певний збірний образ професіоналізму, що відповідає вимогам часу, сприяє сформованості професійних умінь, розвитку творчої активності в навчально-професійній діяльності, самоаналізу, самоосвіті, творчому самовираженню, самореалізації та самовдосконаленню.

Література

1. Брушлинский А.В. Мышление и прогнозирование / А.В. Брушлинский. – М., 1979. – 230 с.
2. Бухарцев Р.Г. Творческий потенциал журналиста / Р.Г. Бухарцев. – М. : Мысль, 1985. – 140 с.
3. Гагин Ю.А. Концептуальный словарь-справочник по педагогической акмеологии : учеб. пособ. / Ю.А. Гагин. – 2-е изд. – СПб., СПбГУПМ, Балт. пед. академия, 2000. – 222 с.
4. Гетьманець М.Ф. Сучасний словник літератури і журналістики / М.Ф. Гетьманець, І.Л. Михайлин. – Х. : Прапор, 2009. – 384 с.
5. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию / Ю.Б. Гиппенрейтер. – М. : ЧеРо, 2000. – 332 с.
6. Жирун О.А. До проблеми професійного становлення майбутніх редакторів / О.А. Жирун // Теоретичні та прикладні проблеми психології і педагогіки. – 2004. – № 1 (6). – С. 79–84.

7. Жирун О.А. Вплив психологічної готовності до професійної діяльності та формування професійної самосвідомості студентів-редакторів [Електронний ресурс] / О.А. Жирун. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2009-1/06_Gurin.pd.
8. Кузнецова О.Д. Ціннісно-етичне регулювання журналістської діяльності в Україні: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.08 / О.Д. Кузнецова; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1999. – 40 с.
9. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М.: Знание, 1996. – 308 с.
10. Михайлин І.Л. Журналістика як творчість і журналістика як технології / І.Л. Михайлин // Методика викладання історико-журналістських дисциплін і професійні потреби: матер. секційного засідання / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – С. 5–7.
11. Новейший культурологический словарь: термины, биографические справки, иллюстрации / [авт.-сост.: В.Д. Лихвар, Е.А. Подольская, Д.Е. Погорельский]. – Ростов н/Д.: Феникс, 2010. – 411 с.
12. Олешко В.Ф. Журналистика как творчество: учеб. пособ. для курсов “Основы журналистики” и “Основы творческой деятельности журналиста” – серия “Практическая журналистика” / В.Ф. Олешко. – М.: РИП-холдинг, 2004. – 222 с.
13. Орбан-Лембрик Л.Е. Психология управления: навч. посіб. – 2-ге вид., доп. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2010. – 544 с.
14. Москаленко А.З. Основы інформаційної діяльності: підручник / А.З. Москаленко, Л.В. Губерський, В.Ф. Іванов. – К., 1999. – 634 с.
15. Сисоева С.О. Технологізація освітньої діяльності в умовах неперервної професійної освіти / С.О. Сисоева // Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи / [за ред. І.А. Зязюна]. – К.: ВПОЛ, 2000. – 636 с.
16. Сіверс З.Ф. Феномен творчості як базова складова акмеологічного розвитку особистості / З.Ф. Сіверс // Освіта і управління. – 2008. – № 1. – С. 47–55.
17. Словарь-справочник по педагогике / [авт.-сост. В.А. Межериков; под общ. ред. П.И. Пидкасистого]. – М.: Сфера, 2009. – 448 с.

ЄРМОЛЕНКО А.О.

КОМП'ЮТЕРНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ

Впровадження комп'ютерних технологій в усі сфери життя людини змінює роль учителя й тому викликає необхідність у створенні нових педагогічних прийомів і нових підходів до підготовки майбутніх педагогів. Успіх впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) в освітній процес залежатиме від здатності вчителів застосовувати нові технології, розвивати нові форми та методи навчання. Принципово важливими для майбутнього вчителя є його професійне вдосконалення, зокрема, формування комп'ютерної компетентності.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні необхідності застосування комп'ютерних технологій в освітньому процесі та формуванні комп'ютерної грамотності майбутніх вчителів історії.

Рівень розвитку нашої держави значною мірою визначається рівнем розвитку освіти, яка повинна на теперішньому етапі швидко й адекватно реагувати на потреби суспільства, позбавляючись шляхом проведення кар-